

ԲԱԶՄԱՎԷՊ

ԺԴ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 12.

1856

ՅՈՒՆԻՍ 15.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

Ռասնոդաց Պարտերր.

Կուինտիլիանոս Հռովմայեցի երևելի մատենագիրը ուսանողաց վրայ խօսելով պէտք է, կ'ըսէ, որ ուսումնասէր աշակերտները իրենց վարժապետներուն վրայ սէր ու համարումն ունենան, ինչպէս որ անոնցմէ սորված ուսմունքները կը սիրեն: Եւ այն պատկառանքը որ ունին ուսանողք իրենց հօրերնուն վըրայ, ունենան նոյնը նաեւ իրենց ուսուցչացը վրայ: Ասան զի ինչպէս որ մարմնական կենաց պատճառ ծնողքն են, սոյնպէս ալ հոգեկան կենաց՝ այսինքն, մտաց զարգացման պատճառ վարժապետներն են: Երբոր ուսանողք իրենց վարժապետացը այս սիրոյ և միանգամայն նկատման զգացմունքը ունենալու ըլլան, բաւական կ'ըլլան ասոնք քաղցրացընել իրենց ուսմանց միջոցը:

Ուսանողաց հեղուծիւնը իրենց Ուսուցչացը հնազանդելու վրայ կայացեալ է. որով շուտով ու փութով ըն-

դունելով անոնց տուած կրթութիւնը ու լուսաւորութիւնը, սիրով ալ 'ի գործ դնելու կը ջանան. այս է ահաւասիկ ճշմարիտ պարտք ուսանողաց, ինչպէս որ ուսուցչացն է լաւ սորվեցընել: Ահա՛ առանց մէկալին չըլլար. և ինչպէս որ բաւական չէ պարտիզպանի մը սերմը սերմանել, մինչև որ առաջուցմէ երկիրը փորած ու գրգռած չըլլայ՝ որ կերպով մը զօրացընէ անոր աճումը տաքութիւն ու խոնաւութեամբ. այսպէս ալ նաեւ ամենայն կրթութեանց պտուղը կը կախուին այն բարի միաբանութեան ծառէն որ տնկուած է ուսուցչին և ուսանողին մէջ: Երախտագիտութիւն ունենալ անոնց վրայ որ կերպով մը աշխատած են մեր դաստիարակութեան համար, առաքինի մարդուն միակ յատկութիւնն է, ու նշան բարեսիրտ անձի մը: Ո՛վ է մեր մէջը, հարցուց Կիկերոն, որ խնամքով մը կրթուած ըլլա-

լով, անտարբեր ըլլայ տեսնալով և կամ յիշելով իրեն առաջնորդները, վարպետները, և կամ այն տեղը ուր որ սովորեցաւ ու մարդ եղաւ : Անեկա ալ կը յորդորէ պատանիները որ միշտ յարգեն իրենց վարպետները որոնց որ խնամոցը կարօտ են իրենց սխալանացը ուղղութեանը համար . ու որոնցմէ որ ծրծեր են պատուոյ և բարեկեցութեան գգացմունքը :

Ղաստիարակաց ճշդութիւնը ու խրատութիւնը երբեմն անախորժելի կուգայ մեզի, և ասիկայ ան հասակին մէջ կ'ըլլայ որ դեռ հեռու ենք ուղիղ դատաստանէ, և կը խորշինք անոնցմէ . բայց ետքը երբոր տարիքը առաջ երթայ ու հասունցնէ մեր միտքը ու կարգաւորէ դատմունքը, ան ատեն կ'իմանանք որ ան խրատները և յանդիմանութիւնները հարկաւոր սանձեր են եղեր մեր կրիցը այնպիսի անխոհեմ և անընտրող հասակին մէջ . որով ան ատեն կ'անդրադառնանք, ու կը պատուենք, կը սիրենք վարպետնիս : Արեւիկոս Մարտիրոս, որ հռովմայ իմաստնադոյն ու երևելի կայսրներէն մէկն էր, երկու բանի համար Մատուծոյ շնորհակալ կ'ըլլամ կ'ըսէր, մէյմը որ ընտիր վարպետի մը զիս հանդիպեցուց, և երկորդ՝ ընտիր վարպետ մ'ալ իրեն զաւակացը տուաւ :

Ղպա ուրեմն ուսանողաց պարտքերն են և . հեզութիւն և հլութիւն . Բ . համարումն և մեծարանք իրենց ուսուցչացը վրայ, Գ . խիստանք մը, ջանք, ծառաւ ուսման մէջ . իսկ ասոնց հակառակ՝ զգուիլ անկարգութիւններէ ու ախտերէ, և անոր տեղը յստակ և վառ եռանդ մը Մատուծոյ հաճոյ ըլլալու, ընծայելով անոր բոլոր իրենց սորվածը, սորվելիքը ու բոլոր իրենց կենաց գործքերը :

ԲԱՐՈՅԱՎԷՊ

Սեր հայրական :

Յակոբ անունով աղքատ ողորմելի արհեստաւորին մէկը այնպիսի խեղճութեան մը մէջ էր՝ որ հազիւ կրնար վաստակած ստրկովը իր կինն ու չորս մանր տղաքը կերակրել . և սակայն քանի որ զիրենք գոհ կը տեսնէր՝ սիրտը կը բացուէր, և երբեմն երբեմն ալ կէս մը սփոփելու կէս մ'ալ իր սփոփանքը յայտնելու համար իրենց հետ միատեղ կ'երգէր : Այլ թէպէտ գիշեր ցորեկ իր տաժանելի արհեստը կը բանէր, բայց շահածը իր կարօտութեան համեմատ ոչինչ բան մըն էր :

Մշակով կամաց կամաց ան աստիճան աղքատացաւ՝ որ ընկերը ու տղաքը մեծ թշուառութեան մէջ ինկան . տղաքը անօթի իրենց հօրը պլլուած հաց հաց կը կանչուըռտէին . իսկ խեղճ հայրերնին ասոնց խեղճութիւնը տեսնելով սիրտը կտոր կտոր կ'ըլլար, և փոխանակ հացի՝ արցունք կը թափէր : Այլ թէ ինչ կարօտութիւնը ու ընտանեացը տառապելի վիճակը ստիպեցին զինքը որ քովի դրացիներուն վազէ . կ'աղաչէր որ ողորմին իրեն . իսկ անոնք և ոչ երեսը կը նայէին . վաճառ զի խեղճ մարդ մը տեսնալը շատին ծանր կու գայ, կ'ուզեն անկէց փախչիլ, իբր թէ անով նոյն իսկ խեղճութեան ձեռքէն փախչէին : Յակոբ առանց անով լքանելու՝ խոնարհութիւնը ձեռքէ չթողուց . ողորմութիւն ուղեւոր ատեն՝ արցունքը խօսքէն աւելի կը յայտնէին իրեն կարօտութիւնն ու վիճակը : Բայց ոմանք խեղճին երեսն 'ի վեր “Ղանա աշխատէ”, կը պուային . ոմանք “Ղան մը չունիմ”, ոմանք “Ղատուած տայ”, : Այլ թէ որ գթութիւն մարդ մըն ալ իրեն բան մը ողորմութիւն ընէր, այնպիսի խեղճ ընտանիք մը իրենց թշուառութենէն խալըսելու համար ինչ պիտի ըլլար անանկ պզտի օգնութիւն մը, բայց եթէ քանի մը օր